

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

O. NORDSTEDT.

N:r 1.

d. 15 febr. 1877.

Öfversigt af Sverges och Norges *Rosa*-arter.

Af N. J. SCHEUTZ.

Inter opposita studia species multiplicandi et reducendi,
sine partium studio, passivus mediam tenere volui viam.

E. FRIES.

Sedan tionde upplagan af Hartmans Flora år 1870 utkom, hafva inom Sverge och Norge blifvit funna och urskilda flere arter och former af släktet *Rosa*, som ej äro upptagna i denna allmänt begagnade handbok. Jag har därför trott det kunna intressera några bland våra botanister att erhålla en kortfattad öfversigt af de former, hvilka hittills blifvit urskilda på Skandinaviska halfön, hälst arternas begränsning och bestämning inom det mångformiga och vackra släktet *Rosa* vanligen möter stora svårigheter. En och annan skall möjligen tycka, att jag upptagit allt för många arter; men jag vågar tro, att färre arter än dem, som jag upptagit i denna lilla uppsats, knapt böra skiljas, såvida man ej vill förena hvad naturen åtskiljt och hvad man i naturen knapt sett sammanflyta. Botanisterne äro i våra dagar långt ifrån ense om hvilka former inom *Rosa*-släktet böra anses såsom arter eller varieteter. Åtskilliga, som tro på en mycket naturlig gruppns uppträdande i många arter, antaga, att i Europa finnas hundratals arter af Törnrosor; andra åter anse, att blott ett ringa antal finnes. Mellan de båda ytterligheterna — sträfvandet att mångfaldiga och begäret att reducera arterna — gifves det likväl en medelväg,

hvilken jag har sökt att gå. Den som finner, att jag urskiljt alt för många arter inom Skandinavien, må skilja ett mindre antal. Jag hoppas, att de, som känna, huru många och stora svårigheter möta vid studiet af sådana polymorfa släkten som *Rosa*, skola öfverse med de begångna felen.

Rosa Tournef. Linn.

† **Caninæ**: Taggar *klolikt krökta* sällan nästan raka, *likformiga*; bladen 2—3-*pariga*; småblad undertill *glandelfria* eller försedda med *glesa* och *spridda* glandler, enkel — dubbelsågade med glandelbärande eller glandelfria sågtänder; foderblad vanl. flikiga.

* **Glabræ**: Bladen *glatta*, hvasst enkel — dubbelsågade, med bladskaft, sågtänder och medelnerv mer eller mindre glandelbärande, stundom glandelfria.

1. *R. canina* L. Fl. Suec.

Taggarne likformiga klolika, säll. nästan raka; småbladen ovala — lancettlika, *släta glatta* med sågtänderna bågböjda mot bladkanten; blomskafte täml. *långa*, vanl. glatta; nyponen aflånga — rundade, sent mognande och hårda med *tillbakaböjda* och *affallande* foderblad. Juni, Juli; ljusröda ell. hvita blr.

α nitida Fr. Nov. H. N. VI, 41. Fl. Dan. 1695. *R. sarmentacea* Sw. *R. Swartziana* Fr. Fl. Hall. Sv. Bot. 541: bladen på öfre sidan glänsande, undertill friskt gröna; blomskaft glatta. Formen med enkelsågade blad är *R. nitens* Desv.; formen med dubbelsågade blad *R. dumalis* Bechst. och *R. biserrata* Mérat.

β opaca Fr. Nov. H. N. VIII, 45. Fl. D. 555. Sv. Bot. 29. *R. Afzeliana* Fr. Fl. Hall.: bladen på öfre sidan matt gröna, undertill blågröna; blomskaft vanl. glatta. Formen med enkelsågade blad är *R. glaucescens* Desv.; formen med dubbelsågade blad *R. glaucophylla* Winch och *R. venosa* Sw.

γ andegavensis (Bast.) R. Raui Tratt. Schz Stud. småblad äggrunda, enkelsågade, ljusgröna; blomskäft och nypon glandelhåriga.

δ Acharii (Billb.) Sv. Bot. 577: småblad dubbelsågade med glandler på yttersta sågtänderna, ofvan vackert gröna, under gråaktiga med något upphöjda nerver; kronblad hårbräddade; blomskäft glandelhåriga.

ε senticosa (Ach.) Sv. Bot. 475: taggar talrika, nästan raka; blad enkelsågade; blomskäft glatta; blommor hvita; nypon rundade.

ζ mitis Schz Stud.: nedliggande med nästan tagglösa grenar och stam.

Backar, lunder etc. a. Sk. — Ångml. Dal. Öl. Gottl. — N. till Ranen i Nordlanden; i södra Norge till omkring 1500 fot öfver hafvet — *γ* sälls. ÖG. vid Tåkerns strand; Hall. Kongsbacka; Boh. Oroust och Tjörn. — *δ* ÖG. Omberg och vid Sjästorp enl. Sv. Bot. — *ε* teml. sälls. Sk. Hall. ÖG. Öl. — *ζ* Gottl. Lilla Carlsöns klippor.

3—8, stundom 12—15 fot hög med längre mera utbredda och ofta bågböjda grenar, eller med kortare nästan uppräta grenar. Ytterst mångformig art, som varierar från fullkomligt glandelfri med enkelsågade blad (*R. Lutetiana* Lem.) till former med dubbelsågade blad, glandelbärande bladskäft, medelnerv, sågtänder, stipler och foderblad. Småbladen till formen mycket varierande, spetsiga eller trubbiga, enkel- oregelbundet- eller dubbelsågade, med vanl. mot bladkanten bågböjda, sällan rakt utstående sågtänder; medelnerven ofta, sidonerverna aldrig glandelbärande. Foderbladen än glandelfria, än glandelbärande. Blr. med snart affallande kronblad, oftast ljusröda, stundom hvita, stora, ensamma eller mera sällan i knippe; på vanl. glatta, sällan glandelhåriga skäft. Nyponen läderartade, vid mogna den skarlakansröda, elliptiska eller aflånga, sällan klotrunda, vanl. glatta, sällan glandelhåriga. — *γ* har hos oss stundom oriktigt ansetts för *R. collina*. — Former med klotrunda nypon (*R. sphaerica* Gren. (enkelsågade blad) och *globularis* Franchet (dubbelsågade blad)), hvilka äro funna i Södra Sverige, förtjäna ej att skiljas ens såsom varieteter, emedan nyponen hos *R. canina*, likasom hos de fleste andra Rosor, äro till formen mycket varierande.

2. *R. Reuteri* God. Fl. Jur. Schz Stud. *R. canina* v. *Reuteri* Baker Monogr. A. Blytt Norg. Fl. *R. vosagiaca* Desp. enl. Déséglise.

Taggarne likformiga klolika; blomskäften oftast kortare än de stora blomskärmarne, vanl. glatta; nyponen vanl. rundade, tidigt mognande, med uppböjda eller utstående, *quarsittande* foderblad; för öfr. som föreg. Juni, Juli; röda blr.

α *genuina* Gren. småblad enkelsågade; bladskaft, blomskaft, foderblad och nypon glandelfria.

β *imponens* (Rip.) småblad dubbelsågade, något vigglika; bladskaft glandelbärande; blomskaft glatta, täml. långa; foderblad på ryggen glandelfria.

γ *caballicensis* (Pug.) småblad dubbelsågade; foderblad på ryggen glandelborstiga; blomskaft vanl. glandelhåriga.

δ *subcanina* Christ.: foderblad tillbakaböjda.

Back. lunder etc. Sk. — Uppl. WG. Boh. Hall. Öl. Gottl. — N. Eide och Odde i Hardanger; flerest. enl. A. Blytt. — γ Sk. Hall. — δ Blek. och flerest. i södra Sverige.

3—5 fot hög. Är en art, som betydligt varierar från den typiska storbladiga formen till en *subcanina* med små blad och tillbakaböjda foderblad; vidare finnas former med glandelbärande foderblad och glandelborstiga blomskäft; dylika med dubbla glandelbärande sågtänder; därjemte en varietet (var. *mitigata* Schz), som är en storväxt nästan tagglös, men för öfrigt typisk form. Grenarnes bark vanl. något blågrön. Bladen undertill blågröna, enkel- eller dubbelsågade, med ofta glandelbärande sågtänder; bladskäft glatta eller sparsamt småludna, glandelfria eller glandelbärande; foderblad och blomskäft än glatta, än glandelbärande; nypon mycket sällan glandelhåriga, vid mognaden blekt orangeröda, ofta pruinösa; blr medelstora, vanl. lifligt röda, kortskaftade. — Förhåller sig till *canina* på samma sätt, som *coriifolia* till *dumetorum*. — I blommande tillstånd täml. svår att skilja från föreg., till hvilken den närmar sig genom var. *subcanina*; men skiljes genom stora småblad, stora utvecklade, breda blomskärmar, vanl. lifligt röda, kortskaftade blr samt mera hvitludna stift. I frukttillståndet vanl. lätt att igenkänna på de uppböjda quarsittande oderbladen, de kortskaftade, mjuka och tidigare mognande nyponen.

— *R. canina* δ *hirtella* A. Blytt. Norg. Fl. är trol. en form af *R. Reuteri* med glandelhåriga blomskaft.

** **Pilose:** Bladen *ludna* på begge sidor eller på undre sidan åtminstone på nerverna *håriga*, vanl. enkel- mera sällan dubbelsågade, på undre sidan *alltid glandelfria*; bladskaft och sågtänder vanl. icke glandelbärande.

3. *R. dumetorum* Thuill. Fl. Paris. Fr. Nov. & Sum. Veg. Scand. H. N. VII, 43. Fl. D. 2718. *R. agrestis* & *campestris* Sw. *R. collina* WG. (non Jacq.)

Taggarne likformiga klolika, sällan nästan raka; småblad bredt ovala — lancettlika, *ojämna*, enkelsågade, vid basen rundade, undertill eller på begge sidor *småludna* med framåt riktade sågtänder; blomskaft täml. *långa*, oftast glatta; nyponen vanl. elliptiska, täml. sent mognande och *hårda* med *tillbakaböjda* och affallande *foderblad*. Juni, Juli; ljusr. ell. hv. blr.

β *platyphylla* (Rau.) småblad blott undertill på nerverna något *håriga*; stift glatta eller *håriga*.

Back. lunder etc. Sk. — Helsl. Ångml. Säbrå, Bondsjö och Självad. Dal. Ner. Dalsl. Öl. Gottl. — N. allm. Östanfjells enl. A. Blytt.

4—6 fot hög; skild från *canina* genom af de insänkta nerverna skrynkliga, småludna (ej släta och glatta) småblad samt genom sågtändernas riktning. Varierar någon gång med päronformiga nypon (var. *pyriformis* Pug.) samt något oregelbundet sågade blad samt med blad, som hafva sågtänderna försedda med en liten tand. Blomskaften längre än de små merändels bladlösa bloms kärmarne, stundom glest glandelhåriga (var. *Déséglisei* Rip.). Utgör en medelform mellan *canina* och *coriifolia*. — Hos den typiska formen (*R. dumetorum* Déségl.) äro nyponen rundade; hos oss förekomma ofta de mellersta i knippet eller några ensamma frukter päronformiga. — *R. platyphylla* står mycket nära den äfven i Sverige funna *R. urbica* Lem, som innefattar former med spetsiga nästan glatta småblad, på hvilkas sidonerver finnas fina hår. — Enligt Fries förekommer af *R. dumetorum* i lundar en "forma læte virens" och på stenbundna stäl-len en "forma opaca et leucantha", hvilka äro analoga med varr. nitida och opaca af *canina*. Fries anför äfven i Sum. Veg. Scand. en var. *pallens*, med undertill blekare blad. — En afvikande form

från Smål. Algutsboda har små ovala, ofvan gleshåriga, under småludna blad, nästan raka, talrika och fina taggar samt kortskaftade nypon, och är analog med var. *senticosa* af *canina*.

4. *R. coriifolia* Fr. Nov. H. N. VI, 43. *R. sepium* & *sepicola* Sw. *R. crassifolia* Wallm. *R. collina* γ *coriifolia* Wg.

Taggarne likformiga klolika; småblad äggrunda, *tjocka* och *ojämna* mot basen afsmalnande, enkel- dubbelsågade, småludna med utstående sågtänder; blomskafven *korta*, oftast glatta; nyponen vanl. rundade, tidigt mognande, något köttiga, vanl. glatta, med *upprätta* och *qvarsittande* foderblad. Juni, Juli; rosenröda blr.

α *genuina* Crép. småblad enkelsågade; blomskafv, foderblad och nypon glandelfria.

β *pubescens* A. Blytt. *R. tomentella* var. *Vexioniensis* Schz. *R. Blyttii* Gandoger: småblad oregelbundet dubbelsågade; blomskafv och nypon vanl. glandelfria.

γ *Bovernierana* Crép. Christ in Flora 1874: bladskafv taggiga och glandelbärande: småbl. täml. små, tättsittande enkelsågade, rundade; blomskafv ytterst korta jämte foderbladen glandelbärande; stundom äro blomskafven, såsom på ex. från Halland, glandelfria.

δ *subcollina* Christ. *R. dumetorum* var. *glaucescens* Schz. Bidrag: foderblad tillbakaböjda; blomskafv och nypon ofta något glandelhåriga.

Back. etc. Sk. — Uppl. Carlholms bruk. Gefle på Limöarne. Westm. Dalsl. Boh. Öl. Gottl. — N. södra del. t. ex. Christiania; ymnigast Östanfjells; sälls. Westanfjells t. ex. i Geiranger och på Mosteröen i Bergens stift. — β Smål. Wexiö. — N. Semsvand i Asker; Sogn i Sogndal och vid Kroken; nära Molde; Simedal i Hardanger; Korsviken nära Thronhjem. — γ Sk. Frillestad och Helsingborg. Hall. Halmstad och Falkenberg. Öl. mell. Tvetå och Thorslunda. — δ Smål. Femsjö och Lidhult. Hall. Halmstad. — N. trol. i södra delen flerest., då *R. canina* η *collina* Blytt Norg. Fl. sannolikt hör till denna.

4—6 fot hög; till växtsätt lik *dumetorum*, men vanl. af mörkare utseende samt med utstående, hit och dit böjda, vanl. täta grenar samt starka taggar. Varierar med enkel- oregelbundet- och dubbelsågade blad, som stundom äro ofvan glatta samt vanl. läderartade eller pergamentartade; bladskaft och foderblad glandelfria eller glandelbärande; blomskäft och nypon glatta eller glandelhåriga. Nyponen vid mognaden något köttiga, skarlakansröda, mognande en månad tidigare än hos *R. dumetorum* och *canina*, till formen varierande från äggformiga till klotrunda. Var. *subcollina* närmar sig föreg. art, men skiljes genom mot basen afsmalnande småblad, nästan oskaftade blommor och stora nypon. — I Skåne förekommer en form var. *scanica* Crép.), som har dubbelsågade blad med glandelbärande sågtänder och är analog med *R. Reuteri* var. *imponens*. En afvikande form från Öland, Tveta, hvilken jag i Bot. Not. 1875 oriktigt hänfört till *R. collina* Auctt., anser Christ för "*R. coriifolia* ad *abietinam vergens*". — I blommande tillstånd skiljes *R. coriifolia* från föreg. genom nästan alltid mörkt rosenröda samt nästan oskaftade blommor, som vanl. äro kortare än de stora breda blomskärmarne; tjockare nästan läderartade, under tätare ludna, mera skrynkliga och fasta, mot basen afsmalnande småblad, hvilkas sågning är mindre och smalare än den runda och breda hos *dumetorum*. I fruktstillståndet igenkännes den af tidigare mogna, större, mera kärniga och rundade nypon, på hvilka foderbladen qvarsitta. — Former af *R. coriifolia* med glandelhåriga blomskäft och nypon hafva hos oss stundom, men oriktigt, ansetts tillhöra *R. collina* Jacq.

*** **Tomentellæ:** Bladen undertill merändels *håriga*, mer eller mindre dubbelsågade, med *korta* och *öppna* tänder, som äro obetydligt glandelbärande. Glandlerna på bladens undre sida mycket *spridda* och förekommande nästan blott på de *nedersta bladen* af de blom bärande grenarne, stundom felande.

5. *R. abietina* Gren. var. *pycnocephala* Christ in Flora 1874.

Taggarne likformiga krökta, tätt sittande och smala; småblad *aflångt-oval*a, långspetsade, enkel-dubbelsågade, ofvan glatta, under svartgröna och på nerverna håriga; bladskaften försedda med det för *R. abietina* karakteristiska luddet och nästan *oskaftade röda glandler*; blommor vanl. i knippe, med helt korta skaft; nyponen glatta

eller glandelhåriga, rundadt ovala med utstående och sent affallande foderblad; blomskäften glatta eller glandelhåriga; foderbladen på ryggen glandelbärande. Juli; blekr. blr.

Back. och vägkanter r. Sk. Frillestads s:n; mellan Helsingborg och Höganäs.

2—3 fot hög, ytterst hopträngd och intrasslad buske, utmärkt af egendomligt utseende, svartaktigt gröna, tätt sittande blad, som på undre sidans smånerver äro glandelbärande, samt breda stipler, små blekröda blommor (nästan de minsta bland våra arter), som äro nästan dolda bland bladen och omgifna af rödaktiga blomskärmar. Stift håriga. Nypon läderartade, rundadt ovala, med utstående och före fruktmognaden affallande foderblad.

* *R. clivorum* Schz. *R. abietina* Gren. f. *clivorum* (Schz) Christ in Flora 1875. *R. clivorum* var. *glabrescens*, Schz Stud.

Taggarne likformiga krökta, starka; småblad *glatta*, *blott undertill på medelnerven sparsamt håriga*, elliptiska, tillspetsade, enkel-oregelbundet dubbelsågade; bladskäft ludna med sparsamma glandler; nypon *glandelborstiga* knappt längre än de glandelborstiga skäften; foderbladen vid basen och på ryggen *glandelbärande*, efter blomningen nedböjda; stift håriga. — 4—6 fot hög buske. Närmast sig *R. dumetorum* genom nästan enkelsågade blad och tillbakaböjda foderblad. Juli; röda blr.

Back. r. Blek. Lyckeby nära bron.

6. *R. tomentella* Lem. Bull. Phil. Schz Stud.

Taggarne likformiga klolika, stora och mycket breda; småblad *rundadt ovala*, tillspetsade, småludna eller glatta, mer eller mindre dubbelsågade, vanligen med några få glandler på nerverna; bladskäften ludna eller glatta med kortskaftade, röda glandler; blommor i knippe eller ensamma, omgifna af breda ovala, något spetsiga blomskärmar; nyponen kortare än de vanl. glatta blomskäften, glatta, nästan ovala, läderartade med tidigt affallande foderblad, som på ryggen vanl. *sakna* glandler, men hafva flikarne glandelhåriga. Juli; blekr. blr.

α genuina Schz: foderblad på ryggen glandelfria; småblad med rundad bas och kort spets, ofvan dunkelbrunt gröna, glatta eller obetydligt håriga, undertill blekgröna och täthåriga.

β concinna (Lagg. & Pug.): småblad aflånga, friskt gröna, mot basen afsmalnande, på undre sidan nästan glatta utom på medelnerven; foderblad jämbreda, något glandelbärande; stift nästan glatta; småblad och bladskåft obetydligt glandelbärande.

γ hallandica Schz. Bidrag. Christ in Flora 1875: liknar *β*; småblad oregelbundet ända till enkelt sågade, något vigglika, under glandelfria, starkare håriga än hos *β*; foderblad mycket glandelbärande; blomskåften något glandelhåriga.

δ scabrata Crép. Christ Ros. d. Schweiz. R. canina *η scabrata* Schz Stud.: taggarne spridda; småblad undertill blågröna, glatta eller endast på medelnerven litet håriga, bredt äggrunda; de nedre något trubbiga, de öfre kortspetsade, dubbelsågade; sågtänderna med 3—5 små glandelbärande tänder; medelnerv och sidonerver sparsamt glandelbärande; glandlerne luktlösa; blomskåft och nypon glandelfria.

Back. lunder etc. r. Sk. Blek. Smål. Kalmar. WG. Boh. — *β* Hall. Falkenberg. — *γ* Halland flerest. i norra delen, t. ex. Tölö s:n; Prestbron i Släp; mellan Kongsbacka och Skårby; mellan Släps kyrka och Särö. WG. Göteborg vid Gibraltar och Olivedal. — *δ* Blek. Sölvesborg, Nättraby, Lösen och Fridlefsstad. Smål. Kalmar.

3—4 fot hög med täta och korta grenar. Bladen ofta ofvan dunkelt brungröna, under blekgröna, vid basen afrundade. Sågtänderna korta, nästan rätvinkligt utstående, breda och dubbla; de mindre glandelbärande. Glandlerna alltid luktlösa. — Innefattar flere former, som vid första påseendet synas vara mindre beslägtade. Åtskilliga former, som likna *dumetorum*, skiljas från denna genom dubbelsågade blad, hvilkas sågtänder äro glandelbärande. — *δ* erinrar om R. canina, men hänföres rättast till *tomentella* på grund af

de täml. talrika glandlerna på bladens undre sida, de helt olika med canina dubbelsågade bladen samt de breda taggarne.

7. *R. sclerophylla* Schz Stud. Christ in Journ. of Botany 1875. *R. tomentella* Lem. f. *sclerophylla* (Schz) Christ in Flora 1875.

Taggarne likformiga krökta; småblad ljusgröna, undertill på *nerverna håriga, föröfrigt glatta*, täml. tjocka, *ovalt-lancettlika*, mycket spetsiga, mycket djupt och tvärt dubbelsågade med glandelbärande sågtänder, undertill vanl. *tätt glandelbärande* på nerverna; bladskafven håriga och försedda med *talrika glandler*; blomskafv och nypon glatta; foderblad med glandelhåriga flikar, för öfrigt glandelfria; stift håriga; nyponen äggformiga eller ovala, läderartade, med sent affallande, tillbakaböjda foderblad. Juli; blekr. blr.

Back. etc. r. Sk. Kullaberg. Blek. Elleholm; Carls-hamn; mellan Hästaryd och Asarum; Ronneby. Öl. mellan Resmo och Fröbygårda.

En ganska utmärkt art, som till utseendet står mellan *R. tomentella* och *inodora*, hvilken senare den mest liknar, isynnerhet till bladens form. 4—5 fot hög, ganska grenig, med korta och täta grenar. Taggarne svagare och mindre krökta än hos *tomentella*, hvars hufvudform har utvidgade och nästan triangelformiga taggar. Bladen alldeles luktlösa, mycket tillspetsade, ljusgröna eller nästan gulgröna, icke såsom ofta hos *tomentella* mörkgröna; glandlerna på bladens undre sida mindre talrika än hos *R. inodora*; stipler, bladskafv och sågtänder mycket glandelbärande. Vanligen äro de nedre bladen på grenarne mera rikt glandelbärande än de öfre bladen. — Skiljes från *tomentella* genom mindre, ovalt-lancettlika, mot basen afsmalnande och där nästan vigglika småblad, på hvilkas undre sida glandlerna förekomma blandade med tilltryckta hår på nerverna, men ej såsom hos *inodora* förekomma på bladparenchymet mellan nerverna.

†† **Rubiginosa:** Taggar *klotlikt krökta*, sällan nästan raka, *likformiga* eller *olikformiga*; bladen 2—3-pariga; småbladen med *talrika glandler öfver hela undre sidan*, alltid dubbelsågade med glandelbärande sågtänder; foderblad vanl. flikiga.

8. *R. rubiginosa* L. Mant. H. N. III, 41. *R. Eglan-
teria* Sv. Bot. 463. (vix. L. Fl. Suec.) *R. svavifolia* Lightf.
Fl. D. 870. Ängeltorn L. Skånska Resa p. 277.

Taggarne grofva mycket krökta, på årsskotten *blandade
med smala raka*; småblad äggrunda — ovala, dubbelså-
gade; nyponen rundadt ovala jemte skaften vanl. *glandel-
håriga* eller *glandelborstiga*, sent mognande och hårda
med täml. snart affallande foderblad. Juli; mörkr. blr.

β horrida J. Lge: årsskotten beklädda med mycket
talrika nästan raka taggar; småblad små rundade; nypon
mera rundade.

Backar i slättbygder och kusttrakter. Sk. — Uppl.
och Westml. i Munktorps s:n. Dalsl. Dalbobergen vid We-
nersborg. Boh. Öl. Gottl. — N. södra delen, mellan Lyng-
dal och Mandal, Mones i Halsaa s:n, Kragerö, Brevik,
Langesund, Laurvik, Drammen enl. A. Blytt. — *β* Sk.
Källunda s:n enl. F. Areschoug. Blek. ej långt från
Ysane kyrka.

Tät, mycket grenig, 3—6 fot hög med starka taggar och mer-
ändels glandelborstiga nyponskaft. Bladen välluktande (ungefär som
äpplen), glatta eller undertill gleshåriga, undertill försedda med tät-
sittande rostbruna glandler; sågtänderna utåt riktade, glandelhåriga.
Stift håriga; blomskaft täml. korta. Nyponen vid mognaden mörk-
röda, läderartade, mer eller mindre glandelborstiga, med utstående
eller något tillbakaböjda foderblad. — Den i Sverige vanligaste for-
men är *R. comosa* Rip. Mellan denna och *echinocarpa* Rip, som i
Sverige är täml. sällsynt, träffas stundom öfvergångar. — En vid
Kalmar i Smål. förekommande form (var. *anceps* Schz) är storväxt,
rikblommig, med skenbart likformiga taggar, glatta nypon, bladens
öfre sida försedd med några glandler, samt liknar något *R. umbel-
lata* Leers.

9. *R. inodora* Fr. Nov. & Sum. Veg. Scand. H. N. X, 51.

Alla taggarne *likformiga klotlika*; småblad lancettlikt
äggrunda dubbelsågade; nyponen jämte skaften alltid
glatta; för öfr. som föreg. Juli; hvita blr.

Back. r. Hall. Hasslöf: N. J. Andersson. Lyftabro i
Stråvalla; Fjärås s:n; Blomberget i Släp; flerest. i Tölö

s:n t. ex. vid Skårby. Boh. vid Grinsbyvattnet på Oroust samt mellan Henå och Rödberget; Kalfö; Askeröarne

4—8 fot hög, med långa uppräta grenar och ej den täthet i växtsätt, som *R. rubiginosa*. Bladen luktlösa eller åtminstone mindre starkt luktande än hos föreg. Bladskäft och blad merändels glatta, men stundom undertill håriga. Stift korta, något håriga. Nyponen vid mognaden purpurroda, läderartade. Närmast lik *canina*, med karakterer af föreg; men har blommorna nästan alltid ensamma med hvita kronblad samt mera tätt och hvasst sågade småblad, hvilkas sågtänder äro riktade mot bladets spets. — Genom ludna stift, långa blomskaft och tidigt affallande foderblad bildar *R. inodora* en föreningslänk mellan de utländska *R. sepium* Thuill. och *graveolens* Gren.

††† **Villosæ:** Taggar *raka*, ehuru stundom, isynnerhet på yngre grenar, något nedböjda eller omärkligt krökta, *likformiga*; bladen *2-3pariga*; småbladen undertill vanl. mer eller mindre *glandelbärande*, dubbelsågade (ytterst sällan enkelsågade) med mer eller mindre glandelbärande sågtänder; foderblad vanl. flikiga.

* **Mollissimæ:** Foderbladen efter blomningen *uppräta* och *samstående*, *quarsittande* på de vid mognaden *köttiga* eller *mjöligen* nyponen.

10. *R. pomifera* Herrm. Ros. Fr. Nov. H. N. IX, 47. *R. villosa* L. Sp. Plant. ex parte, non Fl. Suec. Sv. Bot. 313. *R. villosa* β *pomifera* Wg. Fl. Suec.

Taggarne *likformiga*, *raka*; småblad *ovalt-lancettlika*, tunna och mjuka, dubbelsågade, med spetsiga framåt riktade sågtänder; nyponen tidigt mognande, *purpurroda*, *köttiga*, jemte skaften *glandelborstiga*, vid mognanden *lutande*; med *uppräta*, *samstående* och *quarsittande* foderblad. Juli; röda blr.

Jordvall., backar etc. r. Skåne flerest. ÖG. enl. Fries Nov. WG. Borrud i Becks s:n; Grimmestorp i Sandhem. Södml. Bogsta; Ösmo vid Nybble och Hesselbyholm i Fogdö. Stockholm. Uppl. Signildsberg; Frötuna. — N. Romsdalen: Lindblom enl. Fr. Mant. 3; i senare tider ej återfunnen i Norge.

Täml. hög buske med täta upprätta grenar, vid basen föga eller intet utvidgade taggar. Småblad långsträckta, nästan dubbelt längre än breda, med nästan parallela sidor, mindre tätt sittande än hos följ., blågröna, undertill med bleka tilltryckta glandler; blommor vanl. ensamma, lifligt röda. Nyponen större än hos våra öfriga arter. — Exemplar af denna art från Kullaberg i Skåne hänför Christ till var. *Jurana* Christ.

11. *R. mollissima* Fr. Nov. & Sum. Veg. Scand., non Willd. H. N. VII, 44. *R. villosa* L. Fl. Suec. & Herb. *R. tomentosa* Sv. Bot. 541 och äldre svenske författ. (non Smith.) *R. mollis* Smith.

Taggarne likformiga raka, på yngre grenar ofta något krökta; småblad *rundadt ovala*, vanl. tjocka och mjukludna, sällan glatta, dubbelsågade med bredt triangelformiga, utåt riktade sågtänder; nyponen tidigt mognande, *blodröda*, köttigt *mjöligena*, jemte skaften vanl. glandelhåriga eller stundom glandelborstiga, vid mognaden vanl. upprätta, med *upprätta*, *samstående* och *quarsittande* foderblad. Juli; rosenr. blr.

α typica Christ: nyponen nästan klotformiga, upprätta, vanl. glandelhåriga; småblad ofvan småludna, undertill gråludna.

β glabrata Fr. Nov.: nyponen upprätta, vanl. glandelhåriga; småblad på begge sidor glatta eller stundom ofvan något håriga, undertill sparsamt glandelbärande; taggar raka, något olikformiga, vanl. öfvergående till nålborster.

γ spinescens Christ. *R. mollissima* var. *pyrifera* Schz Stud.: nyponen rundadt ovala eller päronformiga, lutande, styft glandelborstiga; småblad ofta vigglikt afsmalnande.

Ängsback., lunder, vägkanter etc. a. Sk. — Helsl. Jemtl. Ner., Werml. Dalsl. Boh. Öl. Gottl. — N. till Tranö i Tromsö Amt: A. Blytt; i södra Norge till 2000 à 2500 fot öfver hafvet. — *β* Sk. Pålsjö nära Helsingborg. Blek. Carlskrona. Smål. Skatelöf. ÖG. Thorsjö i Östra Ryd. Stockholm, Gröndal. WG. Billingen ofvan Warnhems kyrka. Boh. Oroust. Hall. Halmstad. Öl. Borgby. — N. Mandals

Amt vid Reirdals gästgifvareg.; Haus nära Bergen; Stjerneøarne nära Stavanger; vid Buerbræen; vid Stigen i Romsdalen samt Korsviken nära Throndhjem enl. A. Blytt. — γ Sk. Malmö; Blek. Smål. Kalmar. Hall. Boh. — N. Romsdalen vid Væblungsnäset och Romsdalsfjorden enl. ex af Lindeberg.

Oftast 2, stundom 3—6 fot hög, med uppräta, styfva grenar och vid basen något vidgade taggar. Småblad trubbiga, mot basen rundade, stundom mycket olikformiga (*R. heterophylla* Woods), ojämma af på undre sidan upphöjda nerver, vanl. gråludna, undertill glandelfria eller (var. *resinosa* (Sternb. Déségl.) försedda med mer eller mindre talrika och täta, oftast brunaktige glandler; blommor ensamma eller 2—4 tillsammans, lifligt röda; kronblad i kanten ofta glandelhåriga, isynnerhet på mindre buskar. Nyponen oftast glandelhåriga, stundom glatta, vanl. klotrunda, på stovväxta buskar ofta något lutande. Varierar ganska mycket t. ex. i lunder, med mindre ludna, ofvan mera gröna blad och glatta nypon (var. *nemoralis* J. Lge.); men är vanl. lätt skiljbar från föregående, till hvilken γ stundom ganska mycket närmar sig. — Troligen har var. *spinescens* gifvit anledning till uppgiften att *R. pomifera* skulle växa i Norge. — En form (var. *coerulescens* Schz) har de yngre grenarne, blomskäften och vanl. äfven nyponen beklädda med ett pruinöst öfverdrag. — Till *R. mollissima* hör *R. omissa* Déségl., funnen i Blek. och Smål. — En storbladig form af var. *glabrata*, växande i Romsdalen vid Stigen, anse A. Blytt och Lindeberg hafva blifvit misstagen för *R. alpina* L., hvilken enl. A. Blytt ej förekommer vild i Norge.

(Forts.)

Om *Rhizophora Mangle* L.

Af EUG. WARMING.

(Hertil Tafl. I).

Skjönt *Rhizophorerne* for længst have tiltrukket sig Botanikernes særlige Opmærksomhed ved deres ejendommelige *Voxemaade* og *Roddannelse*, og deres spirende *Frugter* ere afbildede ikke faa Gange, er der endnu meget ukjendt om dem; ikke kjender man deres højst afvigende *Stövknappers* *Udviklingshistorie*, og det lidet *Materiale*,

som jeg hidtil har havt til Raadighed, har ikke tilladt mig at følge den gjennem alle Stadier; heller ikke kjender man deres Frøs Bygning tilstrækkeligt, som jeg skal, gjøre opmærksom paa i denne Notits; ja end ikke deres Ydre er kjendt med fuldstændig Nøjagtighed, som det synes. Baron H. EGGERS, der nylig har publiceret en fortrinlig Oversigt over St. Croix's Plantevæxt ("Vidensk. Meddel. fra naturh. Foren. 1876"), skriver om *Rhizophora Mangle* L. til mig i Breve fra St. Thomas: "Ved at læse i Grisebachs Vegetation der Erde er jeg stödt paa følgende mærkelige Passus i 2:den Del. p. 21: "Die Rhizophoren oder die Mangrovebäume unterscheiden sich dadurch von Banyanen, dass die Luftwurzeln nicht aus den Zweigen selbst, sondern aus den noch daran befestigten Früchten entspringen und die neuen Individuen sich später leicht vom Mutterstamm ablösen". Det er mærkeligt, at der om et saa almindelig bekjendt Træ kan endnu herske saadanne urigtige Anskuelser. Mangroven (*R. Mangle* L.) har nemlig lige saa udprægede Luftrödder, udgaaende fra Grenene, som *Ficus*-Arterne. De ere ofte rigt forgrenede og omfangsrige (indtil 3—4 Tom. i Diameter); ofte ere de straaaleformet grenede med indtil 5 Grene og nogle af disse atter grenede. De ere lodrette, böjelige til en vis Grad, ofte flere Alen lange, brækkelige, naar de böjes over en Vinkel af 40°, beklædte med glat, lyst-graabrun Bark. Helt forskjellig fra dem ere de paa Moderplanten spirende Frugter, hvis Rodspirer ere tendannede, men aldrig blive mere end c. 1 Fod lange, da de saa lösnes og falde med Spidsen ned ad i Mudderet under Modertræet. Jeg har aldrig set dem forlænge sig saaledes, att de slog Röd-der, medens de endnu vare i Forbindelse med Moderplanten, og hvor skulde ogsaa Stængelspiren voxe hen, hvis den blev i sit Hylster i Frugten?"

Om *Rhizophora Mangle* skal jeg her tilföje nogle faa Bemærkninger tillige med nogle til Dels af Baron EGGERS udförte Tegninger.

Hvad nu angaar Luft-Rödernes indre Bygning, da foreligger der mig et Brudstykke, som, hvis det virkelig er af en Rod og det synes det efter det ydre at dømme at maatte være (det har i alt Fald været nedsænket i Vandet, da det er besat med Skaller af Saltvandsdyr), har en for en saadan afvigende Bygning. Det har en Diameter af $2\frac{1}{2}$ Cm.; deraf gaa 6 Mm. paa Barken og 15 Mm. paa en Marv; mellem Bark og Marv ligge en $1\frac{1}{2}$ Mm. tyk Vedring. Yderst i Barken ligger et ret tykt Korklag; i Barkparenkymet ligger hen mod Korken Grupper af ejendommelige Sklerenkymceller, og selve Parenkymet er fuldt af tykvæggede, bastlignende, i almindelighed H-formet forgrenede Celler, der sende deres lange Grene ind i de store Intercellulær-Rum, og ganske stemme med Sachs's Trichoblaste (Lehrb., 4 Udg., S. 85, Fig. 70). Marven er et Parenkym, der i alt væsentligt ligner Barkens.

I Vedringen er der meget talrige Parenkymstraaer paa oftest 2—3 Cellelags-Tykkelse; de mellemliggende Vedpartier ere gennemsnitlig kun 6—10 Vedcellelag tykke, med faa vide Kar. Vedcellerne (Libri-form) ere ofte tværdelte, Karrene mest Trappe- og Netkar. Udenfor Vedringen ligger en tynd Ring af utydelig Blödbast, inderfor den og tæt op til den en Kreds af bastlignende Sklerenkymstrænge (hen ved 80).

Der er i Bygningen intet der röber Roden; man skulde sige, at det var en Stængel, nævnlige er den tydeligt udtalte Ordning af de mekaniske Celler i en hul Cylinder om en Marv med stor Diameter meget afvigende. Ikke destomindre turde det alligvel være den for *Rhizophora*'s ægte Luftrödder karakteristiske Bygning; disse Rödder have jo nemlig en fra almindelige Rödder helt avigende Funktion, der væsentlig er den samme som Stængeldelens, nemlig at støtte og afstive det overjordiske vegetative System; i Overensstemmelse hermed maa man vente en Bygning, der nærmer sig Stænglernes. De mekaniske Celler ordne sig da i en hul Cylinder overensstemmende med

de af *Schwendener* paaviste Principer; med Besparelse af Materiale opnaaes den samme Bæreevne som af en solid Cylinder af en vis Dimension. At den beskrevne Del virkelig er en Rod, derom overbevises jeg ogsaa ved *Jacquins* Beskrivelse af Luftrödderne (*Stirpes Americ.*): "sunt autem hæ radices teretes . . . . cortice crasso, *medulla* fibrosa" (ved Trichoblasterne). Ogsaa hos andre, til Støtte tjenende Luftrödder, saasom *Pandanus's* findes jo Forhold, der minde om Stængelens Bygning.

Spiringens Hoved-Momenter ere kjendte ved *Jacquin's*, *Griffiths* og andres Undersøgelser, og spirende Frø, endnu indesluttede i deres Frugter, ere afbildede mange Gange, mere eller mindre slet, hvorfor jeg her meddeler et par nye Figurer.

Det er bekjendt, at der er to Æg i hvert af Frugtknudens to Rum, og at de ere hængende, anatropæ, epitropæ; de have et dobbelt Integument og det yderste af dem finder jeg meget tykt, medens Nucleus er ubetydelig. I enkelte Tilfælde kommer der to Frø til Udvikling, hvad jeg har afbildet Fig. D og E efter Baron *EGGERS's* Tegninger og indsamlede Materiale. Desværre kjender jeg ikke de yngre Stadier i Frödannelsen, og derved bliver det meg omuligt at løse et vist Spørgsmaal.

Det er endvidere bekjendt, at Kimroden gjennemborer Spidsen af den tørre, læderagtige Frugt, at Kimbladets Spidse forbliver indesluttet i Frøet (og Frugten), at Kimstængelen med *Radicula* og *Plumula* til sidst løsriver fra det og falde ned. Den eneste Uklarhed, der bliver tilbage, gjælder en Kimbladspidsen omgivende Masse. Til Oplysning af disse forskjellige Deles Stilling kunne Figurerne tjene (A og B ere formindske, H og S förstørrede).

Fig. A forestiller det spirende Frø, hvis Kimblad, *cot.*, er indesluttet af Frugten, *fr.* B er den övre Del af Kimplanten efter Lösrivelsen fra Kimbladet; z er Arret efter dette, og Prikkerne Karstrængene, der gaa ud i det;

pl er Plumula. — C er et Længdesnit gennem en Frugt; *cot* er Kimbladet, der har løsnet sig fra Cauliculus, skaa-ret igjennem, saa at den Hulhed ses, i hvilken Plumula rager op (*pl*); *t* er en masse som omgiver Kimbladspidsen (*a*).

Om disse forskjellige Dele kan jeg meddele følgende:

Kimbladet. Den nedre cylindriske Del, omtrent til *b* (i C) er et med Karstrænge forsynet, i det Indre paa store Intercellular-Rum rigt Parenkym, opfyldt med Trichoblaste; disse findes ogsaa i største Mængde i andre Dele af Planten saasom "Kimroden", Frugtens Væg, Bægeret o. s. v. De bidrage til at gjøre det Væv, som de findes i, meget fast og sejt, og jeg antager, at de have den biologiske Betydning at hjælpe til at forhindre de for den tropiske Sol stærkt udsatte Dele fra Indskrumpning ved Fordampningen, der netop let vilde kunne finde Sted, fordi Intercellerlar-Rummene ere saa store og talrige. I Kimbladets övre Del, *a*, mangle de. — Hos forskellige Autorer tales om "conferruminate" Kimblade, "cotyledones in molem carnosam unitæ" o. l. hos denne og andre Arter af Familien; jeg kan hos *R. Mangle* kun antage 1 (helto mfattende) Kimblad; der er ingen Antydning af, at den cylindriske, forneden hule Del er sammensat af flere sammensmeltede Blade. Derfor er der jo megen Mulighed for, at andre Rhizophoreer have flere frie; hvad Gärtner (de fruct. et sem. I. p. 213) kalder "cotyledones quatuor aut sex, foliaceæ, plicato convolutæ in conum gracilem subulatum convergentes" er imidlertid ikke Kimblade (Kimbladet hos Gärtner: "vitellus"), men Plumulas yderste Blade (*pl*; Fig. B).

Den övre Del af Kimbladet er ved et eget kraveformet fremspringende Parti (se Fig. C og G etc.) skilt fra den nedre; den har en noget lysere Farve¹⁾, er rig paa Krystalklumper af oxalsur Kalk, der ikke fandtes i den trichoblast-förende Del, og har mange Karstrænge. Medens Overhuden paa Kimbladets nedre frie Del var dannet af

¹⁾ *Jacquin* kalder den: "caput incurvum obtusum ex luteo aurantium".

udadtil stærkt fortykkede Celler og glat, bliver den højere oppe tyndvægget, og smaa hovedformede kjertelhaarsagtige Haardannelser med almindeligt 2—4 Celler i Hovedet komme til Udvikling; særligt gjælder dette for Delen *a* (Fig. C); i denne blive endog Cellerne i de inden for Overhuden følgende 2—4 Lag delte med talrige radiale Vægge (Fig. H) og omdannede til et Væv, der gjør det samme Indtryk ved Celleform og Indhold som secernerende eller absorberende Celler saa ofte gjøre; her have vi den Del af Kimbladet, der særligt har til Opgave at modtage Næringen fra Moderplanten. Den nedre Del af Kimbladet saa vel som "Kimroden" indeholde Klorofyl, og kunne altsaa selv assimilere.

Kimbladets Spidse, *a*, er omgivet af Legeme *t*, (Fig. C, E, F) der tydes forskjelligt; *Jacquin* kalder det "calyptra", *Gärtner* "albumen calyptræforme, aurantiacum, glanduloso-carnosum", *Griffith* betegner det nærmest som Fröskal ("les tegumens derangés"), *Baillon* skriver: "la graine est . . . dépourvu d'albumen, mais souvent entouré d'une matière molle, qui semble en jouer le rôle".

Hvad denne Masse er, kan jeg ikke sige med Bestemthed, da jeg mangler Materiale til at følge Udviklingen af den unge Frugt og Frö. Den er, som det fremgaar af de forskjellige Autores, en kjödet Hætte, der med glat, glinsende Overflade lader sig løsne fra Frugtens Væg. Det er derfor rimeligst, at den hörer Fröet til, og Griffiths Antagelse, at den er de omdannede Integumenter har stor Sandsynlighed; det ydre Integument er jo endog fra først af meget tykt. Det til Kimbladet nærmest liggende Væv har lyse Celler med eget, som det synes, plasmarigt Indhold; det övrige er et brunligt tyndvægget Parenkym med fattigere Indhold¹⁾. Karstrænge med stærk Blödbastdel

¹⁾ *Jacquin* kalder calyptra "inflata ex substantia glandulosa succoque plena" og mener, at den kan tjene til at præparere Næringen for Kimen.

og yderst svag Veddel gaa ud i det. Dette kan *ikke* tale *mod* at betragte det som Fröskal, thi mange Fröskaller före jo et rigt Net af Karstrænge. Derimod blev jeg noget betænkelig ved denne Tydning ved Undersøgelsen af den med to Kimplanter forsynede Frugt Fig. E og F. Thi saavidt sees kunde vare de to Kimblade, *cot* og *cot'*, begge indesluttede i den samme Hætte, *t*, og var denne Fröskallen, fik vi altsaa det sjeldne tilfælde med Polyembryoni.

Indtil videre maa jeg dog anse Hætten *t* for Fröskal. Mellem den og Frugtvæggen har jeg ogsaa fundet Rester af et Væv, der nok kunde modsvare Placenta og de aborterede andre Æg. [Den ene (höjre) af de to Kimplanter, Fig. E, har udviklet sig længe för den anden; den har endog afkastet sin "Kimrod" med Tilbehör, medens den anden er ganske ung. De to paa Fig. D. afbildede ere omtrent lige vidt i Udvikling; *a* er Grifferne.]

Det lange tendannede Legeme (caul. Fig. A), der bærer Kimbladet, betegnes af alle Autores som "*Radicula*". Det er muligt, at de have Ret og at den allerstörste Del nærmest skal betegnes saaledes. Dog er der nogle Bemærkninger at gjöre.

Denne Kimrod har i Hovedtræk ganske den samme Bygning som Luftroden (se Tversnittet, Fig. J, 2 Gange forst.). Inden for Overhuden fölger Korklaget *s*; derefter en Bark med Parenkymceller, af hvilke de yderste före Klorofylkorn, de inderste Stivelse, og som foruden Grupper af Stenceller i en Kreds hen mod Periferien (*k*) har mange Thrichoblaste; efter dette en Kreds af Karstrænge (*fo*), som mest bestaa af Blödbast alene, men til Dels ogsaa före et svagt Vedparti, der, *som i Stængelen*, ligger inden for Basten. Endelig er der en mægtig Marv, som ligner Barkens stivelseførende Parti, men har endnu större Inter-cellular-Rum (hver omgivet af i almindelighed 5—6 Celler).

Denne Bygning med en mægtig Marv holder sig omtrent lige til den yderste Spids af "Kimroden", dog har jeg ikke havt Materiale nok til at klare fuldstændigt Spid-

sens Bygning og Rodhættedannelsen. Paa den eneste ganske unge Rod, som jeg har havt til Undersøgelse, fandt jeg kun en yderst svag Rodhætte, men indenfor den det højere oppe subepidermale Korklag; ja dette synes endog mægtigst her eller at have begyndt at danne sig her, hvorefter Dannelsen af det vilde skride frem i basipetal Retning (det vil sige: op mod Kimbladet).

Af alt dette tror jeg at turde slutte, at den saa kaldte "Radicula" omtrent helt og holdent er det hypokotyle Stængelstykke. Hvor den egentlige Radicula, der rimeligvis ogsaa har en mægtig Marv, begynder, kan jeg ikke sige endnu; rimeligvis er den kun den aller yderste, med den ubetydelige Rodhætte dækkede Spids. Herfor taler ogsaa det, at det kun er fra denne aller yderste Del, at Rødder bryde frem, naar det hele Legeme er falden ned i Mudderet, og Spiringen begynder, efter hvad Figurer hos Catesby (Carolina, tom. II, tab. 63) og Rumphius (Herbar. Amboin. t. III, tab. 73, Fig. B) oplyse. Hos den sidste findes tillige paa tab. 71, et Habitusbillede af hele Planten, der viser det urigtige i Grisebachs ovenfor citerede Ord.

Indtil et rigere Materiale foreligger kun disse Bemærkninger.

Kjöbenhavn i Jan. 1877.

E. Skr. Af et Brev fra Baron EGGERS, som jeg modtog efter Manuskriptets Overlevering til Trykkeriet, faar jeg Bekræftelse paa, at Luftrødderne virkelig have en, som oven for beskrevet, meget stor Marv.

Literatur-öfversigt.

Alga aqua dulcis exsiccata præcipue scandinavica, quas adjectis algis marinis chlorophyllaceis et phyco-

chromaceis distribuerunt Veit WITTRÖCK et OTTO NORDSTEDT adjuvantibus Drr P. T. Cleve et F. R. Kjellman. Fasc. 1 (N:ris 1—50); fasc. 2 (N:ris 51—100). Upsaliæ 1877. Imperial 8:o.

Under ofvanstående titel har ett exsiccaturverk börjat utgifvas i fasciklar à 50 nummer. Flere gånger äro under samma nummer exemplar meddelade från olika lokaler, så att hvarje af de nu utgifna fasc. innefattar omkr. 60 ex. De länder, som äro representerade i dessa 2 fasc., äro Sverge, Norge, Nowaja Semlja, England, Tyskland, Österrike och Italien. Priset pr fascikel är hos utgifvarne 15 kr. (17 sh., 17 Reichsmark, 21,25 frcs) förutom frakt. Innehållsförteckningarne meddelas här nedan, samt äfven beskrifningarne öfver de nya formerna och en del gjorda anmärkningar vid några arter.

Fasc. 1.

1 Coleochæte divergens <i>Pringsh.</i>	15 Oedogonium Braunii <i>Kütz.</i>
2 „ pulvinata <i>Al. Br.</i> f. major et minor.	16 „ pluviale <i>Nordst.</i>
3 Bulbochæte rectangul. <i>Wittr.</i>	17 „ platygynum <i>Wittr.</i>
4 „ pygm. <i>Pringsh.; Wittr.</i>	18 „ upsaliense <i>Wittr.</i>
5 Oedogonium pachyandrium <i>Wittr. nov. spec.</i>	19 „ crispum (<i>Hass.</i>) <i>Wittr.</i>
6 „ Boschii (<i>Le Cl.</i>) <i>Wittr.</i>	20 „ Vaucherii (<i>Le Cl.</i>) <i>Al. Br.</i>
7 „ lautumniarum <i>Wittr. nov. spec.</i>	21 „ plusiosporum <i>Wittr.</i>
8 „ Pringsheimii <i>Cram. β. Nordstedtii Wittr.</i>	22 „ minus <i>Wittr.</i>
9 „ calcareum <i>Clev.</i>	23 „ psægmatospor. <i>Nordst. nov. spec. et Oe. minus Wittr.</i>
10 „ rufescens <i>Wittr.</i>	24 „ giganteum <i>Kütz.</i>
11 „ Borisianum (<i>Le Cl.</i>) <i>Wittr.</i>	25 „ Fonticola <i>Al. Br.</i>
12 „ sexangulare <i>Clev. et Oe. echinospermum Al. Br.</i>	26 „ plagiostomum <i>Wittr. et Oe. inversum Wittr. β subclusum Wittr. nov. var.</i>
13 „ rugulosum <i>Nordst. nov. spec.</i>	27 Sphæropl. annulina (<i>Roth</i>) <i>Ag.</i>
14 „ longatum <i>Kütz.; Wittr. et Oe. Vaucherii (Le Cl.) Al. Br.</i>	28 Draparnaldia glomerata (<i>Vauch.</i>) <i>Ag.</i>
	29 Stigeoclon. tenue (<i>Ag.</i>) <i>Kütz.</i>
	30 „ subuligerum <i>Kütz.</i>

- 31 *Chaetophora Cornu Damæ* (Roth) Ag.
 32 „ *tuberculosa* (Roth) Ag.
 33 „ *pisiformis* (Roth) Ag.
 34 *Aegagropila Sauteri* (Nees v. Esenb.) Kütz.
 35 „ *holsatica* Kütz.
 36 „ *Linnæi* Kütz.
 37 *Cladoph. fracta* (Dillw.) Kütz.
 38 *Chaetomorpha ærea* (Dillw.) Kütz.
 39 *Pithophora kewensis* Wittr.
 40 *Chroolep. aureum* (Lin) Kütz,
 41 „ *Jolithus* (Lin.) Ag. et *Gloeocapsa Magma* (Bréb.) Kütz.
 42 „ *umbrinum* Kütz.
 43 *Enteromorpha minima* Näg. β. *glacialis* Kjellm. n. v.
 44 *Monostroma Blyttii* (Aresch.) Wittr.
 45 „ *baltic.* (Aresch.) Wittr.
 46 *Prasiola fluviatilis* (Sommerf.) Aresch.
 47 „ *crispa* (Lightf.) Meneg.
 48 „ *stipitata* v. Suhr.
 49 „ *furfuracea* (Mertens) Menegh.
 50 *Gonium sociale* (Dujard) Warm.
 Fasc. 2.
 51 *Codiolum Nordenskiöldianum* Kjellm. nov. spec.
 52 *Pediastrum Boryanum* (Turp.) Menegh.
 53 *Coelastrum sphaericum* Näg.
 54 *Hydrurus pencillatus* Ag. form. simplex.
 55 *Tetraspora cylindrica* (Wahlenb.) Ag.
 56 *Schizochlamys gelatin.* Al. Br.
 57 *Mougeotia mirabilis* (Al. Br.) Wittr.
 58 „ *lætevirens* (Al. Br.) Wittr.
 59 „ *parvula* (Hass.) Wittr.
 60 „ *capucina* (Bory) Nordst.
 61 „ *quadrata* (Hass.) Wittr.
 62 *Spirogyra velata* Nordst.
 63 „ *princeps* (Vauch.) Clev.
 64 „ *majuscula* Kütz.
 65 „ *bellis* (Hass.) Crouan.
 66 „ *subventricosa* (Hass) Wittr.
 67 *Desmidium cylindricum* Grev.
 68 *Hyalotheca mucosa* (Dillw.) Ehrenb.
 69 „ *disiliens* (Smith) Bréb. form. *tridentula*.
 70 *Euastrum ansatum* Ralfs.
 71 *Staurastrum polymorph.* Bréb.
 72 „ *punctulat.* Bréb. form. *alternans*.
 73 „ *Bieneanum* Rab. et *Cosmar. reniforme* (Ralfs) Arch.
 74 „ *orbicul.* (Ehrenb. Ralfs, *Euastrum ansat.* Ralfs, *Chlorococcum botryoides* (Kütz.) Rab.
 75 *Xanthidium armatum* Bréb.
 76 *Arthrodesmus Incus* (Bréb.) Hass.
 77 *Cosmarium biretum* Bréb.
 78 „ *Sportella* Bréb.
 79 „ *calcareum* Wittr. et C. *Botrytis* (Bory) Menegh. β *subtumidum* Wittr.
 80 „ *crenatum* Ralfs.
 81 „ *trafalgaricum* Wittr. nov. spec.
 82 „ *connatum* Bréb. et C.

pseudopyramid. <i>Lund.</i>	92 Mesotæn. violascens <i>De Bar</i>
* stenonotum <i>Nordst.</i>	93 Stigonema ocell. (<i>Kütz</i>) <i>Thur.</i>
83 Pleurotænium nodulosum (<i>Bréb.</i>) <i>De Bar.</i>	β globosum <i>Nordst.</i>
84 Tetmemorus granulatus (<i>Bréb.</i>) <i>Ralfs.</i>	94 Hapcosiphon Brebissonii <i>Kütz</i>
85 Closterium intermedium <i>Ralfs.</i>	β globosus <i>Nordst. nov.</i>
86 „ Lunula (<i>Müll.</i>) <i>Ehrenb.</i>	<i>var.</i>
87 „ Ehrenbergii <i>Menegh.</i>	95 „ Braunii <i>Näg.</i>
88 „ monilif. (<i>Bory</i>) <i>Ehrenb.</i>	96 Phormidium membranaceum <i>Kütz.</i>
89 „ setaceum <i>Ehrenb.</i>	97 Nostoc pruniforme (<i>Lin.</i>) <i>Ag.</i>
90 „ Ceratium <i>Perty.</i>	98 „ caeruleum <i>Lyngb.</i>
91 Penium curtum <i>Bréb.</i>	99 „ sphæric. (<i>Poir.</i>) <i>Vauch.</i>
	100 Chroococcus turg. (<i>Kütz.</i>) <i>Näg.</i>

5. *Oedogonium pachyandrium* Wittr. nov. spec. Oe. dioicum, macrandrium, oogoniis singulis vel rarius binis, oboviformi-ellipsoideis, poro superiori apertis; oosporis ellipsoideis, oogonia non complentibus; plantis masculis paullo crassioribus quam femineis; spermogoniis 1-4cellularibus; spermatozoidiis binis, divisione verticali ortis. — Crassit. cell. veget. plantæ femin. 31-36 μ , altit. 2 $\frac{1}{2}$ -6 $\frac{1}{2}$ plo major; cr. oogon. 54-57 μ , alt. 90-108 μ ; cr. oosp. 51-54 μ , alt. 73-85 μ ; cr. cell. veg. pl. mascul. 36-45 μ , alt. 1 $\frac{3}{4}$ -3 $\frac{1}{2}$ plo major; cr. cell. spermog. 35-43 μ , alt. 11-20 μ .

Species cum *Oe. crasso* (*Kütz.*) Wittr. comparanda.

Sueciæ ad Lurbo prope Upsaliam 18¹⁷/₇₆.

7. *Oedogonium lautumniarum* Wittr. nov. spec. Oe. dioicum, macrandrium, oogoniis singulis, subglobosis, poro paullo supra medium sito apertis; oosporis globosis, oogonia fere complentibus; plantis masculis paullo gracilioribus quam femineis; spermogoniis 5-? cellularibus. — Crassit. cell. veget. plantæ femin. 16-22 μ , altit. 2-5 plo major; cr. oogon. 40-45 μ , alt. 46-51 μ ; cr. oospor. 36-41 μ , alt. 35-40 μ ; cr. cell. veg. plant. mascul. ca 15 μ , alt. 4-5 plo major; cr. cell. spermog. ca 14 μ , alt. 7-10 μ .

Sueciæ in Lassby backar prope Upsaliam 18²⁰/₇₆.

13. *Oedogonium rugulosum* Nordst. nov. spec. Oe. dioicum nannandrium; oogoniis singulis, rarius binis, oboviformi-ellipsoideis, operculo apertis rima angusta; oosporis oogonia complentibus, membrana quam subtilissime crenulata; nannandribus bicellularibus in oogoniis sedentibus, spermogonio exteriore unicellulari curvato. — Crassit. cell. veget. 6-8 μ ; altit 3-5 plo major; cr. oogon. 16-20 μ , alt. 23-27 μ ; cr. oospor. 15-18 μ , alt. 22-23 μ ; cr. stip. nannandr. 5-6 μ , alt. 12-14 μ ; cr. cell. spermog. 4,5-6 μ , alt. 5-6 μ .

Sueciæ ad Vesterlanda in Bahusia 18¹³/₇₆.

23. *Oedogonium psægmatorum* Nordst. nov. spec. Monoicum oogoniis singulis vel 2—5 continuis, late pyriformi-globosis (l. subdepresso-globosis parte basilari valde evoluto), in medio anguste sed manifeste circumscissis, poro in circumscissione sito apertis; oosporis depresso-globosis oogonia non complementibus (l. partibus basali et mitrali exceptis fere complementibus), punctulato-granulatis; spermogoniis hypogynis 1—15-cellularibus, cellulis paullulum tumidis; spermatozoidiis singulis. — Crass. cell. veg. 9—10 μ . alt. 6—8plo major; cr. oogon. 28—31 μ , alt. 33—39 μ ; cr. oospor. 27. 29 μ , alt. 24—27 μ ; cr. cell. spermog. 12 μ , alt. 10 μ Oe. longato Kütz. et Oe. crispulo Wittr. et Nordst. proximum.

Sueciæ in lacu Feringe sjö Bahusiensi 18¹³/₆76.

26. *Oedogonium inversum* Wittr. β *subclusum* Wittr. nov. var. Var. oogoniis singulis vel 2—4 seriatis, globosis vel rarius pyriformi-globosis, operculo basali apertis, rima angustissima; oosporis subdepresso-globosis vel rarius subpyriformi-globosis, oogonia fere complementibus; cellulis vegetativis capitellatis elongatis. (Spermogonia adhuc non observavi.) Crassit. cell. veg. 12—18 μ , altit 4—13plo major; crass. oog. 28—38 μ , alt. 29—36 μ ; crass. oosp. 27—37 μ , alt. 26—32 μ ; crass. cell. basal. 21 μ , alt. 14 μ .

Sueciæ ad Bro in Gotlandia 18²⁰/₈73.

43. *Enteromorpha minima* Näg. forma *glacialis* Kjellm. nov. form. E. minimæ forma, colore saturate viridi, stratum late expansum, cæspitibus numerosis approximatis constitutum efficiens.

Novaja Semlja: Besimannaja Guba 18²/₈75. Hab. in rupibus planis paullulum supra litem aquæ superiorem ab undis maris et aqua e molibus glaciei impendentibus destillante irrigatis.

45. *Monostroma balticum* (Aresch.) Wittr. Försök till en Monogr. öf. algslägtet Monostroma p. 48, t. 3, f. 10. — Diagnosin hanc revisam dare volumus:

M. thallo denique libero, membranaceo, subrigido, irregulariter undulato, vivo prasino, siccato albido-viridi; cellulis superioris partis thalli a fronte 5—7angularibus, a latere visis (sectione transversa thalli facta) subrectangularibus, 25—33 μ altis et 8—16 μ latis; parte extrorsum versa membranæ cellularum valde incrassata, 8—10 μ crassa; lumine cellularum a latere viso subquadrato ad rectangulari, 9—12 μ alto et 7—15 μ lato.

Veit Wittrock.

51. *Codiolum Nordenskiöldianum* Kjellm. nov. spec. C. thallo 175—600 μ alto, clava superne 25—50 μ crassa, stipite vulgo (saltem in speciminibus zoosporiferis) clavam longitudine non superante.

Norvegiæ in insula Maasö Finmarkiæ occidentalis 18¹³/₈76. Inve-

stit una cum Urospora pencilliformi (Roth) Aresch. lapides sub reflexu maris denudatos.

60. *Mougeotia capucina* (Bory) Nordst. (Staurospermum capucinum (Bory) Kütz.) Sporæ maturæ subvinoso ochrareæ, 64—70—100 μ longæ, 60—70 μ latæ, a fronte cruciformi-quadratae lateribus sinuatis angulis truncatis; exosporio achroo membrana angulorum incrassata; mesosporio lævi quadrato lateribus minus profunde sinuatis, angulis obtusis l. sæpe apiculatis.

73. *Staurostrum Biencanum* Rab. Zygosporæ sunt globosæ, aculeatæ, basi aculeorum lata, diam. c. acul. 50—54 μ , sin. acul. 32—36 μ . Fig. 5 g tab. XXI in Ralfs Brit. Desm. verosimiliter huc pertinet.

78. *Cosmarium Sportella* Bréb. cum zygosporis. Zygosporæ sunt globosæ (diam circ. 50 μ), aculeatæ, aculeis apice breviter 2—3-furcatis, ad basin corona dentium ornatis (cfr Ralfs Brit. Desm. tab. XXXIII, fig. 6), exosporio achroo, mesosporio subfusco.

Sueciæ ad Fiskebäckskil in Bahusia 18⁷/₇₆ O. Nordstedt.

81. *Cosmarium trafalgaricum* Wittr. nov. spec. C. parvum, quinta fere parte longius quam latius, in medio profunde constrictum, sinu lineari extrorsum ampliato, membrana glabra; semicellulis a fronte visis reniformibus, latere dorsali in medio leviter emarginato, a latere visis orbicularibus, in utroque latere tuberculo minimo mediano ornatis, a vertice visis ellipticis, lateribus tuberculo minimo mediano ornatis. Long. cell. 24—26 μ , lat 20—21 μ , crass. 13—14 μ ; lat. isthmi 6—7 μ .

Species ad C. Phaseolus Bréb. affinis; cum C. Bicardia Reinsch comparanda.

Angliæ in aquario magno in "Trafalgar Square" Londinii 18²⁰/₆₇₂.

94. *Hapalosiphon Brebissonii* (Kütz.) β *globosus* Nordst. nov. var. Var. trichomatibus e centro communi radiantibus, globulum diam. 5—15 (rarius 20) m. m. libere natantem constituentibus.

Sueciæ in lacu Broddängstjärn ad Fagerhult in Bahusia 18⁶/₈₇₆.

Smärre notiser.

Lärda sällskaps sammanträden.

Sällskapet pro fauna et flora fennica d. 4 nov. Efter det några löpande ärenden föredragits, redogjorde ordf. prof. LINDBERG för sina fortsatta undersökningar af de se-

naste sommar på Åland insamlade mossorna. Bland anmärkningsvärda arter af släktet *Riccardia* hade utom den på föregående möte omnämnda *R. multifida* (= *Aneura multifida* β *ambrosioides* N. v. Es.) vid Gesterby och Lafsbole "tjännor" anträffats *R. major* Lindb. (= *A. multifida* α *major* N. v. Es.), skild genom större växt, enkelt pinn-grenig stjälk, korta och på bägge sidor konväxa grenar, fullkomligt helbräddade i kanten af två cellager bestående blad samt jämförelsevis glatt mössa. Af samma slägte hade vid Långbergsöda funnits en förut i Finland ej observerade *R. latifrons* var. *sinuata* (Dicks.) Lindb. äfvensom en ny varietet *surculosa* Lindb. — Af släktet *Martinellia* hade talaren på ruttna tallstammar i Liby torfmosse och Gesterby "tjännan" funnit en ny art *M. rigida*, hvilken närmast slägt med den pyreneiska *M. apiculata* samt af de skandinaviska med *M. curta* är utmärkt, andra karaktärer att förtiga, genom de långt utdragna och spetsiga flikarne af bladen, hvilka sitta som hos *M. convexa* (= *umbrosa*). Vid Långbergsöda och Gesterby hade ordf. jämväl funnit växande bland *Jungermania porphyroleuca* en såsom en form af denna art ansedd och under N. v. Esenbecks varieteter *attenuata* och *globifera* innefattad mossor, hvilken han dock såg sig tvungen upställa såsom en egen art *Jung. longidens* n. sp.; denna art, hvilken är lång och smal samt ytterst tätbladig, utmärkes bland annat därigenom att inskärningen i toppen af hvarje blad når nästan till dettas midt och icke är halfmånformig. — Som nyfinsk anmäldes vidare *Hypnum Breidleri* Jur. från Tjurnäs, en art, hvilken står närmast *H. cordifolium* och *giganteum*. I likhet med den förra är den sambyggare, men skiljes från denna genom grof och styf, mer pinn-grenig växt och mörkare färg, genom korta och styfva, mer rundtrubbiga blad, de där äro försedda med kortare, oftast klufven nerv. Och uttalade tal. den förmodan att denna art, af hvilken han ägde exemplar jämväl från Ångermanland, icke vore sällsynt i nordligare trakter. --

Vidare redogjorde ordf. för en egendomlig *Fontinalis*, hvil-
ker af Stud. V. RENQVIST denna höst i fruktificerande till-
stånd blifvit anträffad i Tikkolampi träsk i Sysmä socken
(Tavastland). Den' vore möjligen en egen art, stående i
närheten af den nordtyska *F. androgyna* Ruthe, men tills-
vidare hade ordf. benämnt den *F. antipyretica* var. *patens*.
Mer grenig än hufvudformen är den mycket lång och
smal, hvarjämte bladen, i synnerhet mot grenarnes spet-
sar, äro kortare och bredare, mindre kölade samt nästan
rakt utstående, till följd hvaraf deras tresidighet blir nä-
stan omärkbar. I sammanhang härmed framhölls orig-
tigheten af den allmänt uttalade åsigten att *Fontinalis*-
arternas blad skulle helt och hållet sakna nerv, de äga
nämligen en antydan till en sådan, i det att bladbasens
midt är bildad af tre eller två cellager. Härefter med-
delade ordf. resultatet af sina undersökningar af könsför-
hållandena hos några lefvevmossor, undersökningar hvilka
varit förenade med stora svårigheter i anseende till orga-
nernas i fråga ömtåliga byggnad och förgänglighet. Af
släktet *Kantia* hade *K. Trichomanis* befunnits vara pa-
roik, *K. Calypogea* (Raddi) från klöfvahallar i Skåne autoik
samt *K. fissa* (= *arguta*) dioik. Alla *Martinellia*-arter
åter äro dioika med undantag af *M. compacta*, som är
paroik. *Blepharostoma* (= *Jungermania*) *thrichophyllum*
uppgifves vara dioik, men är i själfva verket äfven den
paroik.

Sist och slutligen tillkännagaf ordf. att han i fruk-
terna af den i Södra Europa förekommande mellan *Mar-*
chantiæ och *Ricciæ* stående *Corsinia marchantioides* an-
träffat två slags sporlika bildningar, de ena stora svart-
bruna, de andra mindre och vattenklara. Tal. uttalade
sin förmodan att dessa senare vore af samma ursprung
som de hos öfriga lefvermossor förekommande springtrå-
darne, af hvilka han hos denna art icke funnit spor.

Stud. R. Hult förevisade en forma *pinnatifida* af *Al-*
nus glutinosa, tagen i Lojo af Stud. J. J. TIKKENEN. Till

införande i sällskapets publikationer anmäldes af kand. F. ELFVING "Anteckningar om vegetationen kring floden Svir."

Den 2 dec. 1876. Ordf. prof. LINDBERG redogjorde för resultatet af den granskning, han underkastat de i hans herbarium under namnet *Cephalozia catenulata* förvarade lefvermossor, hvaraf många blifvit af den tyska hepaticologen Gottsche bestämda. Andra misstag att förtiga hade under detta namn funnits sammanblandade tre *Cephalozia*-arter: *C. Fransisci* (Hook.) Dum., *C. serriflora* n. sp. Lindb. och *C. reclusa* (Tayl.) Dum.

Den första af dessa, närmast beslägtad med *C. obtusiloba* genom sina tjocka, köttiga stolonier, är ytterst sällsynt i hela Europa. På fuktig sandjord förekommer den under tvänne former; tal. äger af hufvudformen skandinaviska ex. från Dalarne och Torneå Lappmark (Palojoki): NORRLIN), af var. *laxior* Lindb. från Ångermanland och Österbotten (Säresniemi: BRENNER). Den andra arten *C. serriflora* står närmast *C. connivens*, men skiljes genom sin bruna färg och tätt sittande, bredt äggrunda blad, hvilka bildas af små, mycket starkt förtjockade celler. Synnerligen utmärkande för denna art äro de ovanligt groft sågade honskärmen. På rutten ved, sällan på torfved (eller fuktiga klippor) har den i Skandinavien anträffats i Skåne, Småland, Bohuslän och Östergötland samt i Savolax (Lacktröm).

Den tredje arten slutligen, *C. reclusa*, liknar mest *C. divaricata* och är dioik i motsats till de bägge föregående, som äro autoika. Den utmärkes genom trådfin växt, hvit ofta något i brunt stötande färg, genom tjock och spröd, starkt grenig stam med ytterst små och glest sittande blad. Honskärmen äro fullkomligt helbräddade. Växande i torfkärr, sällan på rutten ved eller fuktiga klippor har denna art blifvit funnen i Norge vid Alten, i Sverge i Piteå Lappmark (skogsregionen), Lycksele, Dalarne, Gestrikland och Västergötland, samt i Nyland (Köp-

backa: Arrhenius) och på Lappska halfön (Teriberka: Brotherus). Vidare meddelade tal. att han vid Skäralid i Skåne funnit *Porella platyphylloidea* (Schwein.) Lindb. växande på en bokstam bland *P. lævigata*, *platyphylla* och *dentata*, men högst sparsamt och utan spår af generation-organ, att han vidare invid Helsingfors lyckats finna ett exemplar af den i Skandinavien mycket sällsynta *Anthoceros lævis* L., samt att den nordiska *Hypnum alpestre* påträffats på Åland af hr J. O. Bomansson. Tillika påpekade tal. att den i andra upplagan af Schimpers Synopsis uppställda *Sphagnum spectabile* Schimp., enligt från England erhållna exemplar är identisk med *Sph. intermedium riparium* Ångstr. samt att den under namn af *Hypnum molle* från Skandinavien hittills upptagna arten är *H. dilatatum* Wils., men att af den äkta *molle* en varietet, *Schimperi* Lar., blifvit af dr F. Nylander funnen på Lappska halfön. Äfven rekommenderade ordf. till efterspaning den af honom vid Stockholm funna *Mnium ambiguum* A. H. Müll., ytterst lik *Mn. serratum* men dioik. — Slutligen meddelade tal. att han vid genomgående af den moss-samling docenten Johan Sahlberg hemfört från Jenisej funnit en mängd nya slägten och arter, bland hvilka han denna gång speciellt ville framhålla *Cinclidium latifolium* n. sp. Lindb. Närmast beslägtad med *C. stygium*, utmärker sig denna karakteristiska art, hvilken är dioik, genom sin smuts-brungula färg, som genom torkning blir nästan svart, genom sina stora, glest sittande och starkt utstående blad, hvilka, till formen på tvären ovala, äro ytterst konvexa genom att kanterna äro tillbakavikna nästan ända från nerven. Bladudden är mycket kort med strax nedanför spetsen upphörande nerv.

Doc. J. P. Norrlin förevisade en af honom senaste sommar i Asikkala i ett enda exemplar funnen obeskrifven *Cirsium*-hybrid, hvars karaktären tydligen utvisa att den härstammar från *C. arvense* och *heterophyllum*. Beträffande *Cirsium*-hybriderna för öfrigt meddelade tal. att

desse, som talrikt uppträda i mellersta Europa och äfven på Skandinaviska halfön mångenstädes blifvit iakttagna, i Finland äro ytterst sällsynta. Utom den nu uppvisade hade nämligen blott en enda säker hybrid påträffats af tal. i Onega Karelen, samt en osäker i Asikkala af forstmäster F. Silén.

Med anledning af den långa tid och stora möda mag. HJALMAR HJELT nedlagt på utarbetandet af den nya upplagan af "Herbarium Musei fennici" beslöt sällskapet på förslag af amanuensen för de botaniska samlingarne, doc. Norrlin, att tilldela mag. Hjelt en gratifikation af trehundra mark.

Naturh. Forening i Köbenhavn. Möde d. 15:de Dec. Stud. V. POULSEN omtalte nogle nye Findesteder for Rosanoffske Krystaller (trykt i "Flora" Jan. 1877); Dr. EUG. WARMING meddelte Resultatet af sine hidtidige Undersøgelser over Cycadé-Ægget (se Botan. Notiser, 1876, s. 182).

Den 19:de Jan. 1877. Dr. WARMING refererede Kerners Undersøgelser over Planternes Værn mod uvelkomne Gjæster.

Den 2:de Febr. Stud. V. POULSEN refererede Francis Darwins Undersøgelser og hans og Kerners Anskuelse om Betydningen af de extraflorale Nektarier hos en Del Planter.

Botanisk Forening i Köbenhavn. Den 21:de Dec. 1876 fremlagde og gennemgik Dr. WARMING sin brasilianske, til det botaniske Museum forærede, Samling af tørrede Frugter (c. 180 Arter).

Den 30:te Jan. omtalte Prof. LANGE de i de senere Aar i Danmark opdagede nye Voxesteder for sjeldne Planter, samt et Par interessante Plantefund gjorde af Stud. polyt. A. Kornerup i Grönland. Til Slutning opfordrede han Botanikerne til at skaane de sjeldne Planter mere end det nu ofte var Tilfældet, i det Arterne ved den stærke Eftertragten truedes med Udryddelse.

Kongl. Maj:t har under den 30 sistlidne dec. på därom gjord ansökan beviljat professorn i botanik och praktisk ekonomi vid universitetet i Upsala fil. dr JOHN ERHARD ARESCHOUG afsked från hans professorsbeställning.

Af de å 8:de hufvudtileln uppförda anslag för år 1877 till företagande af vetenskapliga resor och utgifvande af läroböcker och lärda verk har Kongl. Maj:t anvisat 700 kr. till Vetenskapsakademiens förfogande för inlösen af 100 exemplar af 2:dra seriens 1:sta häfte utaf prof. ELIAS FRIES' arbete "Icones selectæ hymenomycetum nondum delineatorum;" 1000 kr. åt prof. J. G. AGARDH till bestridande af tryckningskostnaderna för arbetet "Species genera et ordines algarum, vol. tertium"; 1000 kr. åt fil. kand. C. F. NYMAN för utgifvande af första delen utaf arbetet "Conspectus floræ europææ" samt 1200 kr. åt hvartdera af akademiska konsistorierna i Upsala och Lund för utgifvande af universitetens årsskrifter.

Anmälan.

Å *Botaniska Notiser*, som komma att utgifvas af undertecknad äfven under nästa år, emottages prenumeration å hel årgång, utgörande 6 nr i omkring 12 ark, å alla postanstalter i Sverge med 3 kronor 50 öre, postbefordringsafgiften inberäknad, samt hos tidskriftens distributör, herr C. W. K. Gleerups förlags-bokhandel i Lund, och i alla båklådor till samma pris.

Obs.! Herr prenumeranter göras uppmärksamma på att tidsskriften fortast erhålles genom prenumeration å någon postanstalt. De exemplar, som sändas genom posten, erhålla omslag. Lund den 15 Febr. 1877.

C. F. O. Nordstedt.

Innehåll: N. J. SCHEUTZ, Öfversigt af Sverges och Norges *Rosa*-arter. — E. WARMING, Om *Rhizophora Mangle* L. — Literatur-öfversigt: V. WITTRÖCK et O. NÖRSTEDT, Algæ aquæ dulcis exsiccatae. — Smärre notiser: Lärda sällskaps sammanträden. — Afsked. — Anslag till lärda arbetens utgifvande. — Anmälan.